

PAUza

Akademicka

Tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności

Nr 32

Kraków, 2 kwietnia 2009

List z Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów

Profesor dr hab. Tadeusz Kaczorek, Przewodniczący Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów, nadesłał w marcu 2009 list, zawierający „ustosunkowanie Prezydium Centralnej Komisji do «Listu o Uwagach o rozprawach doktorskich» autorstwa Pana [prof. dr. hab.] Ryszarda Laskowskiego – opublikowanego na łamach Pauzy Akademickiej nr 17/18 – Kraków, 18–24 grudnia 2008 r.”

Opublikowany na łamach PAUzy Akademickiej (nr 17/18, Kraków, 18–24 grudnia 2008 r.) „List o Uwagach o rozprawach doktorskich” można potraktować jako głos w dyskusji nad kształtem systemu awansowego w naszej nauce, trzeba jednak zwrócić uwagę czytelników na to, że Autor w polemicznym zapale przeoczył aktualny stan prawny w przedmiotowej sprawie.

Z wymaganiami dotyczącymi rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, gdzie ustawodawca uznał za niezbędne, by rozszerzyć podstawowe znaczenie słowa rozprawa w odniesieniu tylko do rozpraw habilitacyjnych, dopuszczając do zaprezentowania jako rozprawy cyklu publikacji. Nie ma takiej możliwości w przepisach dotyczących rozpraw doktorskich i jest to w sposób oczywisty związane z utrwalonym w środowisku akademickim charakterem doktoratu.

Zgodnie z obowiązującym obecnie prawem rozprawa doktorska musi być więc po pierwsze rozprawą, po drugie ma być przygotowana pod kierunkiem promotora w toku przewodu doktorskiego. Są to wymagania ustawowe i dyskusja o tym, czy mają być przestrzegane jest zbędna.

Inną sprawą jest ewentualna potrzeba zmiany prawa, dyskutowana w związku z planowanymi reformami w nauce.

Ustawy, o których wspomina Autor, określając je, zapewne słusznie „światłymi”, dotyczyć będą również karier naukowych i jeśli zostaną uchwalone i wejdą w życie, będą musiały być przestrzegane, tak jak muszą być przestrzegane ustawy obowiązujące obecnie.

Poszanowanie powszechnie obowiązującego prawa wymaga państwowego charakteru stopnia doktora, co nie jest powszechnym stanem w innych krajach, których przykład przytacza Autor. Być może potrzebna byłaby rezygnacja z państwowego charakteru stopnia i zróżnicowanie wymagań, w zależności od poglądów różnych środowisk czy szkół wyższych i rezygnacja z jednolitych,

formalnych wymagań, ale to jest też sfera kompetencji ustawowych.

W bardziej szczegółowych sprawach warto przypomnieć, że przewód doktorski jest postępowaniem administracyjnym, zaś rozprawa doktorska jest obligatoryjną częścią akt administracyjnych, jako niezbędny dowód umożliwiający dopuszczenie do publicznej obrony i nadania stopnia. Warto przypomnieć ponadto, że zarówno wieloletnia tradycja przewiduje, zaś prawo przesądza, publiczny charakter nie tylko obrony, lecz również czynności ją poprzedzającej, a mianowicie – rozprawa musi być wyłożona do publicznego wglądu „w celu zapoznania się z jej treścią” – powinna być więc dostępna również w obowiązującym języku urzędowym.

Jest natomiast faktem, że korzyści płynące z „publicznego” charakteru przygotowania i obrony są obecnie iluzoryczne, a zainteresowanie obronami „publicznymi” wyraźnie jest nikłe. Jest też pewne, że jeśli zostaną zmienione przepisy – jakkolwiek przyjmą kształt – to zarówno Centralna Komisja, jak i inne instytucje naukowe, będą zobowiązane ich przestrzegać.

Opublikowane przez Panią Prof. Barbarę Kudrycką – Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – program „Partnerstwo dla wiedzy”, obejmuje założenia reformy dotyczące nowego modelu kariery akademickiej, stwarza dobrą przesłankę dla podjęcia szerokiej dyskusji nad warunkami rozwoju naukowego w naszym Kraju.

Wierzę, że głos środowiska akademickiego będzie wysłuchany z należytą uwagą i uwzględniony przy konstruowaniu aktów prawnych, rozstrzygających o sposobie procedowania związanego z nadawaniem stopni i tytułów. Sądzę, że nowe akty prawne umożliwią przedstawienie rozprawy doktorskiej w języku angielskim oraz w postaci cyklu prac.

PROF. DR HAB. TADEUSZ KACZOREK